

Nr 521

Av herr Holmberg m. fl., *angående försvarsfrågan.*

(Lika lydande med motion nr 650 i Andra kammaren)

Under mycket lång tid har de demokratiska partierna i vårt land varit eniga i försvarsfrågan. Enigheten har tagit sig uttryck i den rad försvarsuppgörelser som träffats mellan partierna. Den gemensamma bedömningen av det starka försvarets betydelse har i utlandet väckt respekt för vår försvars- och utrikespolitik och över huvud taget gjort det möjligt för oss att föra den alliansfria politik vi satt upp som vår handlingslinje.

Vår politiska obundenhet liksom vårt starka försvar har utan varje tvivel varit en stabiliserande faktor i Nordeuropa. En minskning av vår försvarskraft påverkar därför den säkerhetspolitiska situationen i Nordeuropa. För Danmark kan en minskning av den svenska försvarsberedskapen i söder leda till krav från NATO på förstärkning av den dansk-tyska vakthållningen i södra Östersjön. Detta kan i sin tur få återverkningar inom östblocket och menligt påverka de finsk-sovjetiska relationerna. Ännu allvarligare följdverkningar kan en svensk försvarsnedskärning få för den säkerhetspolitiska situationen i nordkalottområdet.

Försvarspolitikens utformning har alltså inte enbart konsekvenser för vår egen omedelbara säkerhet. Den griper in i betydligt större sammanhang och kan direkt påverka maktbalansen i vår del av världen. Detta har understrukits från många håll; så t. ex. har det finska försvarsrådet starkt betonat den svenska försvarspolitikens stabiliserande roll i Nordeuropa. Vårt försvar har alltså inte bara kommit att verka för fred och frihet i vårt land — i hög grad har det kommit att tjäna som en fredsstabiliserande faktor i vår närmaste omvärld.

Sedan 1958 har principerna för det svenska försvarets utformning uttryckts i en målsättning för försvaret, senast fastställd av riksdagen 1964. Målsättningen lyder:

Krigsmakten skall verka för att vår fred och vår frihet bevaras. Krigsmakten skall därför ha sådan styrka, sammansättning och beredskap att anfall mot Sverige fordrar så stora resurser och tar så lång tid att de fördelar, som står att vinna med anfallet, rimligen icke kan bedömas värda insatserna.

Invasionsförsvar skall vara krigsmaktens viktigaste uppgift. Krigsmakten skall i det längsta kunna förhindra att en angripare får fast fot på svensk mark och kan utnyttja vårt land för sina syften. I varje del av

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1968. 3 saml. Nr 521*

landet skall kunna bjudas segt motstånd, om så erfordras även i form av det fria kriget.

Krigsmakten skall kunna avvärja en stort upplagd invasion över havet eller landgränsen samt i samband därmed insätta luftlandsättningsföretag och samtidigt upprätthålla ett segt försvar mot andra invasionsföretag. Bevakning och försvar mot mindre företag skall kunna organiseras inom landet i dess helhet.

Varje vapenför svensk, som icke är bunden av andra viktiga uppgifter inom totalförsvaret, bör sättas i stånd att militärt delta i kampen för landets självständighet.

Krigsmakten skall aktivt verka för att befolkningen skyddas och försörjningen tryggas.

Krigsmakten skall omedelbart kunna uppta försvar mot överrumplande anfall.

Krigsmakten skall kunna avvisa kränkningar av vårt territorium i fredstid samt under krig mellan främmande makter varunder Sverige är neutralt.

Krigsmakten skall utformas så, att dess effekt blir så långt möjligt oberoende av förändringar i det militärpolitiska läget.

Krigsmakten skall samverka med totalförsvarets övriga grenar i syfte att nå största möjliga försvareffekt.

Utifrån denna målsättning har statsmakterna efter omfattande utredningar (försvarsutredningarna) sökt anpassa de anslag som bedömts erforderliga. Härvid har det vägledande kravet varit att de medel som ställts till försvarets förfogande skulle kunna utnyttjas så effektivt som möjligt. Det kravet skulle tillgodoses genom en omsorgsfull planläggning baserad på klart definierade och i stort sett oförändrade reella resurser. För att så verkligen skulle bli fallet utgick man från att full täckning för löne- och prisstegringar skulle lämnas. Vidare skulle de årliga beloppen räknas upp med $2\frac{1}{2}$ procent av det totala anslaget. Erfarenheten hade nämligen visat att den tekniska utvecklingen av krigsmaterielen i vår omvärld medförde krav på en successiv ökning av försvarskostnaderna i åtminstone denna storleksordning för att tillgodose en bestämd försvarsfunktion och kunna vidmakthålla försvarets effekt i förhållande till andra länders.

Försvarsplaneringen har på detta sätt kunnat ges en mycket långsiktig inriktning. Denna långsiktiga planering har haft avgörande betydelse inte bara då det gällt att utvinna maximal effekt ur de medel som satsas på försvaret utan även med hänsyn till att den moderna kvalificerade materielen ofta kräver lång tid — det kan gälla ett decennium — för att projekteras, utprovas och tillverkas så att den naturligt kan tillföras förbanden och anpassas till nya och effektivare organisationsformer.

Endast en planering som grundas på en säker överblick av framtida medelstillgångar kan ge den riktiga avvägningen mellan å ena sidan den lämpligaste kvaliteten på materielen och å andra sidan den mängd materiel som bör anskaffas samtidigt som materielinsatsen väl kan anpassas till de personella resurserna. En sådan planering möjliggör att försvaret uppbygges av en serie system där utbildning, materieltillförsel och underhåll väl stämmer överens både inom och mellan systemen. Detta är en förutsättning

för att maximal förmåga att lösa förelagda uppgifter skall utvinnas ur de anslag som ställs till förfogande. Den långsiktiga planeringen har emellertid en ömtålig punkt. Den är känslig för störningar. Ett konkret exempel på hur allvarliga konsekvenserna kan bli av en hastig försvarsnedskärning kan redan nu anges. En följd av de nu gjorda försvarsnedskärningarna är den föreslagna indragningen av F 18, vilket innebär att modern flygmateriel till ett värde av bortemot 500 milj. kr. inte kommer till avsedd användning.

Priset för en rationell planering är alltså de hårda bindningar som den innebär. Kostnaden för materiel som under ett löpande budgetår redan måste vara beställd för att betalas under kommande budgetår uppgår till högst betydande belopp. Detta gäller framför allt det närmast följande budgetåret. Möjligheterna att variera försvarsanslagen med skiftande konjunkturen är därför begränsade.

Den långsiktigt inriktade materielanskaffningen innebär alltså inskränkningar i den framtida handlingsfriheten genom de bindningar i form av utlagda kostnader för projektering och kontrakterade beställningar som görs. Likväl föreligger möjligheter att med bibehållen planeringsnivå i viss mån variera de årliga utgifterna efter den ekonomiska konjunkturen. Om det grundläggande syftet är att vidmakthålla försvarets fredsbevarande förmåga på en oförändrad nivå spelar också bindningarna mindre roll, eftersom även en tänkbar angripares styrka måste grunda sig på mångåriga anskaffningsprogram.

I fråga om värdet av en försvarspolitik enligt ovan skisserade principer har full enighet rått mellan de demokratiska partierna. Senast manifesterades denna i riksdagens försvarsbeslut för tiden 1963/64 till 1966/67. Värdet betonades också av regeringen i dess direktiv till 1965 års försvarsutredning, där det heter:

Strävan att utvinna största möjliga försvarseffekt ur till förfogande ställda resurser kräver en effektiv långsiktsplanering. Särskild tyngd får detta krav när det gäller investeringsbeslut och materielanskaffning.

För ett år sedan tog regeringen på ett radikalt sätt avstånd från de hittills tillämpade principerna och drev igenom en försvarsbudget som helt bröt planeringsramen utan att en annan sattes i stället. Försvarsnedskärningen grundade sig inte ens på något utredningsmaterial. Utredning har fått ske i efterhand och gav när den redovisades en skrämmande bild av den försämring i vår försvarsförmåga som en anslagstilldelning efter den nya nivån mycket snart skulle medföra. Inte desto mindre har regeringen även i år framlagt förslag som i reella mått icke oväsentligt understiger fjolårets. Eftersom fjolårsramen är den lägsta som hittills har utretts, saknas alltså även i år underlag för en korrekt bedömning av förslagets konsekvenser — klart är emellertid att de blir allvarligare än de av ÖB redan tidigare redovisade.

I statsverkspropositionen uttalas att anslaget till det militära försvaret

avser att »vidmakthålla och ytterligare förstärka» detsamma. Ett sådant uttalande är svårförståeligt. Enligt den bedömningsgrund som hittills har betraktats som självklar avgörs försvarets styrka utslutande av dess förmåga att fullgöra sina i målsättningen eller på annat vis förelagda uppgifter. I 1963 års försvarskommitté konstaterades enhälligt att den förmågan icke fullt kunde upprätthållas med de anslag som kommittén redovisade och som sedermera fastställdes av riksdagen. Detta var för övrigt anledningen till att planeringsnivån tillfälligt lades något högre än anskaffningsnivån. Det avsåg att underlätta en framtida återhämtning av försvagningen. Några förhållanden inom krigsmakterna hos tänkbara angripare som till vår förmån förskjutit styrkerelationerna har icke inträffat. Sanningen är därför att den försvarspolitik som de två senaste budgetförslagen signalerar högst väsentligt sänker vår försvarskraft. Resurserna uttunnas i sådan grad att den princip som i dag gäller att en angripare i det längsta skall förhindras få fast fot på svensk mark snart måste omprövas. Efter hand kommer med all sannolikhet antingen Norrland eller de södra delarna av vårt land att behöva lämnas med så svagt försvar att de måste uppges efter ett endast mer eller mindre symboliskt motstånd.

Här nedan lämnas exempel på konsekvenserna av det socialdemokratiska utredningsalternativet A till 1965 års försvarsutredning.

Armén

55 procent av armébrigaderna måste under den närmaste sjuårsperioden ombildas till förband med sämre utrustning och slagkraft. På sikt blir nedgången 70 procent.

De kvalificerade pansar- och norrlandsbrigaderna kan på sikt troligen ej bibehållas som specialförband.

Den tekniska förnyelsen av luftvärnet som redan påbörjats med modern elektronisk spanings- och eldledningsutrustning och maskinell riktning av pjäserna kan ej fullföljas. Endast handriktade pjäser kommer på sikt att finnas kvar i organisationen.

Artilleriförbanden kan ej tillföras vare sig nya pjäser eller övrig materiel. Arméflygorganisationen kan på sikt ej bibehållas.

Marinen

Före 1975 kommer samtliga motortorpedbåtsdivisioner och ytterligare fregattdivisioner att utgå utan att någon ersättning tillkommer.

Antalet tunga kustartilleriförband kommer ytterligare att minska. Det innebär att invasionsförsvaret i betydelsefulla områden försvagas.

Till 1982 kommer samtliga jagar- och fregattdivisioner att ha utgått utan att stridseffekten kompenseras.

Antalet ubåtsförband har vid samma tid nedgått till hälften.

Nedlagda kostnader för framtagning av robot 08 utnyttjas icke.

Flygvapnet

20 procent av antalet jaktdivisioner har redan fr. o. m. den 1.7.1967 vakantsatts. Denna vakantsättning kommer att öka, om de föreslagna indragningarna av F 9 och F 18 kommer till stånd. Dessa indragningar ter sig så mycket märkligare som leveranserna av Draken till jaktdivisionerna tydligen fortsätter enligt tidigare planer. Detta måste innebära att vi fr. o. m. 1968/69 t. o. m. mitten av 1970-talet får ett stort antal moderna flygplan för vilka det inte finns någon organisation och som vid mobilisering därför inte effektivt kan utnyttjas. De investeringar av flygplan som görs för t. ex. F 18 uppgår i runt tal till en halv miljard kronor.

Genom fastlåsningsen vid Viggen i regeringens låga försvarsalternativ kommer *jaktflyget* jämfört med årsskiftet 1966/67 att minska med minst 50 procent, *attackflyget* med 30 procent och *spaningsflyget* med 40 procent.

Det är självfallet att ändringar skall kunna vidtagas i planeringsnivån och planeringen kunna inriktas på ett annat sätt om och när så bedömes lämpligt, men om ändringarna är stora och göres snabbt inträder avsevärda störningar och större förluster i försvarseffekt än vad det undandragna beloppet skulle ge anledning att förmoda. Vinster i effekt vid anslagsökningarna är i motsvarande grad dyrbara att uppnå.

En ryckig försvarspolitik med hastigt vidtagna förändringar leder därför som vi ovan redovisat obönhörligen till slöseri med anslagsmedlen.

I verkligheten torde misshållningen komma att ta sig ännu mer uppseendeväckande former än vad exemplen ovan antyder. De militära säkerhetsbestämmelserna omöjliggör emellertid en klar offentlig belysning härav. Då det givetvis är ett allmänt intresse av hög rang att kunna lämna så goda informationer som möjligt även i detta sammanhang vill vi föreslå att representanter för de demokratiska partierna i samråd med militära experter ges tillfälle att analysera i vilken utsträckning föreliggande material utan risk för rikets säkerhet må kunna befrias från hemligstämpling och därefter offentliggöras.

Högerpartiet har alltid känt starkt ansvar att arbeta för en försvarspolitik som utan orimlig belastning på den enskilde medborgaren ger svenska folket en god trygghet mot yttre våld. Den målsättning för krigsmakten som antogs av riksdagen så gott som enhälligt år 1964 synes oss ange det minimum av effekt som försvarsmakten bör äga för att kunna tillgodose trygghetskravet.

Den försvarspolitik som förts under de senaste åren gör det emellertid omöjligt att längre fylla denna målsättning.

Inom 1965 års försvarsutredning lämnade vi hösten 1967 direktiv för utredning av högeralternativet, alternativ C. Vi angav där de grundsatser som vi anser även i fortsättningen måste gälla för utformningen av försvaret. De uttrycktes sålunda:

Försvaret skall genom sin styrka, sammansättning och beredskap verka

avhållande på angrepp mot oss och ge oss möjlighet att stå neutrala i händelse av krig. Det skall alltså verka fredsbevarande och garantera vår alliansfria utrikespolitik.

Skulle vi trots detta bli indragna i krig, skall krigsmakten så länge som möjligt hindra en angripare att tränga in över våra gränser och ta delar av landet i besittning. Vårt land har en lång havsgräns. Vi har ingen direkt landgräns emot en stormakt. Gränsområdena är svårframkomliga. Dessa för vårt land speciella, gynnsamma geografiska betingelser skall utnyttjas för att förhindra en angripare att utnyttja vårt land för sina syften.

Hela landet skall försvaras. Uppbyggnaden av 1970-talets försvar får därför inte inriktas på endast försvar av områden som i dagsläget eller under närmast överskådlig tid kan anses ha särskild aktualitet. Försvaret skall i stället ges sådan organisation och rörlighet att snabb koncentration kan ske till *varje* hotad del av landet.

Våra stridsstyrkor skall därjämte ha sådan rörlighet och styrka att, om invasionen icke kan hejdas vid gränserna, ett framträngande skall kunna starkt fördröjas och ett segt försvar kunna bjudas över hela landet.

Utredningen av alternativ C visade att lägre kostnadsramar än de i alternativet upptagna icke kan tillgodose dessa krav. Vi anser oss därför böra vidhålla våra tidigare yrkanden om en försvarspolitik av i stort sett den utformning som alternativ C angav.

Här nedan lämnas exempel på vad som i detta alternativ kan tillföras i form av materiel. Vi vill emellertid framhålla att även vårt alternativ innebär påtagliga försvagningar i försvarseffekten för samtliga vapengrenar i förhållande till tidigare försvarsplanering.

Armén

En ekonomisk utveckling enligt alternativ C minskar för arméstridskrafternas del huvuddelen av de påtalade konsekvenserna i förhållande till den av regeringen nu föreslagna anslagsramen. Kvantitativt kan krigsorganisationen bibehållas. Dessutom kan modern materiel tillföras förbanden så att kvalitetskravet på 1970-talet kan uppnås. Ca 40 procent av antalet pansarbrigader måste dock även i vårt alternativ ombildas till enkla förband. Detta kompenseras emellertid något av ett ökat antal självständiga stridsvagnskompanier.

Även om en nedgång i luftvärnets kvalitet blir ofrånkomlig under 1970-talets mitt på grund av brist på medel under de närmaste åren, kan på sikt ett modernt och effektivt luftvärn bibehållas i högerpartiets alternativ. Arméflyget kan även ges nödvändiga medel.

Marinen

En utveckling enligt högerpartiets alternativ kommer visserligen att innebära betydande organisationsminskningar till 1975, men organisationen har

då stabiliserats tack vare de nödvändiga investeringar som möjliggörs under perioden. Reduceringen av ytattackförbanden kompenseras genom att förband med robotbåtar och kanonbåtar kan uppsättas efter 1975. Antalet ubåts-attackförband och minröjningsförband kan i huvudsak upprätthållas och den med fregattdivisionerna bortfallande ubåtsjaktkapaciteten kommer att i viss utsträckning kompenseras av att tunga helikoptrar kan skaffas före 1972.

Den i regeringens alternativ avbrutna utvecklingen av robot 08 kan fortsätta. De försöksförband med reducerat antal robotor som sätts upp i år kan härigenom ges fullt stridsvärde. De hittills nedlagda kostnaderna för detta projekt blir härigenom inte bortkastade.

Moderniseringen av främst det fasta kustartilleriet kan genomföras i en takt som är anpassad till materielens åldersläge. Behovet av fasta kustartilleriförband i för invasionsförsvaret betydelsefulla områden kan dessutom tillgodoses. Den successiva minskningen av antalet tunga och lätta kustartilleribatterier kan hejdas omkring 1973. Antalet batterier kan därefter i huvudsak hållas konstant. Den på svenskt initiativ utvecklade sjömålsvarianten av den franska pansarvärnsroboten SS 12 kan anskaffas till rörliga spärrförband, varigenom effekten och användbarheten hos dessa förband ökar betydligt.

Antalet luftvärnskompanier kommer visserligen även i denna nivå att nedgå betydligt, men de förband som kvarstår i organisationen efter 1975 kan ges en modern utrustning främst beträffande eldledning.

Flygvapnet

Om försvaret tilldelas medel i enlighet med högerpartiets förslag, skulle den fortsatta nedgången från dagens läge, som det socialdemokratiska förslaget innebär, kunna undvikas. Med smärre omdisponeringar skulle det också bli möjligt att bibehålla F 18 i organisationen intill den tidpunkt då de flygplan som anskaffats för flottiljen av åldersskäl tas ur tjänst. Därigenom skulle de ca 500 miljoner kronor som investerats i dessa flygplan komma till användning. På längre sikt skulle högeralternativet innebära att antalet divisioner inom flygvapnet skulle bli nära dubbelt så stort som regeringens alternativ långsiktigt ger möjlighet till. Därtill skulle moderniteten och därmed effekten hos olika stödsystem, t. ex. bas- och stridsledningssystem, kunna säkerställas i en helt annan grad än vad som blir möjligt enligt regeringens linje.

Den hastigt inledda försvarsnedskärningen har inte bara allvarliga konsekvenser för svensk säkerhetspolitik — den har också fått omedelbara följdverkningar på den svenska arbetsmarknaden, som kan komma att accentueras. Om den anslagsvolym och de principer för försvarsmaterielanskaffning som tillämpades t. o. m. år 1966 skulle ha bibehållits, hade de materielbeställningar som skulle lagts ut hos svenska företag under år 1967 med all

sannolikhet varit avsevärt över en miljard kronor större än vad nu blivit fallet. Detta skulle ha sänkt antalet arbetslösa inom svensk industri troligen med över 20 000 personer. I själva verket torde en stor del av förklaringen till verkstadsindustrins f. n. höga arbetslöshet kunna hänföras till den plötsliga förändringen i försvarets beställningsvolym. Omfattningen av den socialdemokratiska försvarsnedskärningens konsekvenser på arbetsmarknaden belyses i viss utsträckning av den redovisning som bifogas i bilaga och som visar de företag som normalt sysselsättes med framställning av materiel åt försvaret.

Försvarets resursbehov kan icke meningsfullt diskuteras för ett isolerat budgetår. En långsiktig inriktning av kostnadsutvecklingen måste föreligga om konsekvenser av skilda slag skall kunna överblickas. Eftersom detta faktum starkt understrukits i alla moderna försvarsutredningar, propositioner och riksdagsbeslut, utgår vi ifrån att Kungl. Maj:t måste förelägga riksdagen förslag till sådan långtidsinriktning i tilläggsproposition senare under vårriksdagen. Vi uppskjuter därför till dess våra preciserade förslag i detta avseende.

Så mycket kan emellertid redan nu sägas att en godtagbar trygghetsskapande försvarspolitik icke kan byggas på det av regeringen i statsverkspropositionen för budgetåret 1968/69 upptagna beloppet. Vi föreslår att basbeloppet för nämnda år uppräknas till 4 930 miljoner kronor i prisläge maj 1967. Till beloppet lägges ytterligare 250 miljoner kronor av arbetsmarknadsmedel enligt grunder som nedan redovisas.

Vi föreslår vidare att de principer för prisreglering, reservationsmedels utnyttjande m. m. som gällde i 1963 års försvarsbeslut även i fortsättningen skall följas.

Den ökade medelstildelning som vi föreslår kommer i allt väsentligt att utnyttjas för ökade materielbeställningar. I jämförelse med propositionen innebär detta en beställningsvolym som är mer än 400 miljoner kronor större. Importandelen i denna är av liten omfattning. Återstoden torde garantera sysselsättning för inemot 10 000 svenska årsarbetare. Bortsett från de rent mänskliga olägenheter som arbetslöshet innebär förorsakar omhändertagandet av de arbetslösa det allmänna betydande kostnader. Då det här i stor utsträckning gäller kvalificerade verksadsarbetare, torde omskolning endast i ringa omfattning vara en lämplig metod. Beredskapsarbeten drar en kostnad f. n. på ca 80 000 kronor per årsarbetare. Statsutgifterna för att omhändertaga arbetslösa kan därför lätt bli lika stora som kostnaderna för att genom materielbeställningar garantera att vederbörande får kvarstanna på sin ordinarie arbetsplats.

Vi kommer därför att föreslå att arbetsmarknadsstyrelsen ges möjlighet att av medel för arbetslöshetens bekämpande lägga ut beställningar på försvarsmateriel och att detta i varje särskilt fall skall ske efter Kungl. Maj:ts bemyndigande på gemensamt förslag av ÖB och AMS.

Utredningar och analyser av problematiken i fråga om samhällets kostnader för arbetslöshet i förhållande till alternativ användning av arbetskraften har hittills i stor utsträckning försummats. Våra beräkningar ovan vilar därför i viss mån på osäker grund. Av detta skäl och då det vidare förefaller osäkert om de i statsbudgeten för arbetslöshetens bekämpande anslagna medlen är tillräckliga för avsett ändamål vill vi begränsa tillskottet av arbetsmarknadsmedel i form av beställningar för försvaret till 250 miljoner kronor. Då det för närvarande inte är möjligt att avgöra från vilka anslag under »Arbetsmarknad m. m.» som ifrågakvarande medel skall utgå, bör det ankomma på Kungl. Maj:t att efter hörande av arbetsmarknadsstyrelsen besluta härom. Skulle detta belopp om 250 miljoner kronor visa sig vara högre än vad som kan användas med bibehållen full effekt i åtgärderna för arbetslöshetens bekämpande, skall i stället reservationer å materielanslagen för försvaret frisläppas i sådan utsträckning att i varje fall den avsedda materielbeställningsvolymen uppnås.

Den metod som i fjol infördes att i förväg öka försvarsanslaget med väntade prisstegringar och merkostnader föreslår regeringen skall tillämpas även i år. Anslag härför upptas till sammanlagt 355 miljoner kronor. Skulle anslagen beräknas med ledning av regeringens egna prognoser i finansplanen, torde det sammanlagda beloppet icke överstiga 200 miljoner kronor. Detta innebär att ett i försvarsbudgeten upptaget belopp av 155 miljoner kronor i själva verket ej kommer försvaret till godo. Vi föreslår att anslaget till arbetsmarknadsstyrelsen uppräknas med 100 miljoner av nämnda belopp för att tillsammans med ytterligare 150 miljoner kronor av arbetsmarknadsanslagen användas i form av materielbeställningar för försvarets räkning. Yrkande härom framställs i särskild motion.

Ändringen påverkar inte den slutliga utgiften under försvarshuvudtiteln, eftersom högre prisregleringsanslag än som svarar mot de verkliga kostnadsstegringarna icke utbetalas. Ett för högt belopp ger emellertid en felaktig bild av de verkliga kostnaderna för försvaret.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte

A. besluta

1. att uppräknas basbeloppet för det militära försvaret med 210 miljoner kronor,

2. att till *Reglering av prisstegringar under begränsade anslag* för budgetåret 1968/69 anvisa ett anslag av 125 000 000 kronor,

3. att till *Täckning av beräknade merkostnader under förslagsanslag* för budgetåret 1968/69 anvisa ett anslag av 75 000 000 kronor,

4. att reservationsmedel från tidigare anslag må förbrukas enligt de grunder som angavs i 1963 års försvarsbeslut;

B. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

1. att Kungl. Maj:t i sitt förslag avseende långtidsinriktning av försvaret måtte ha som riktmärke att åstadkomma samma försvarseffekt som enligt utredning ÖB67 kunde uppnås i alternativ C,

2. att Kungl. Maj:t måtte utse representanter för de demokratiska partierna att i samråd med militär expertis undersöka i vilken mån nu hemligt utredningsmaterial utan risk för rikets säkerhet kan offentliggöras.

Stockholm den 26 januari 1968

Yngve Holmberg (h)

Carl Eskilsson (h)

Gösta Jacobsson (h)

Rolf Kaijser (h)

N. Yngve Nilsson (h)

Ragnar Sveningsson (h)

G. Ivar Virgin (h)

I denna bilaga redovisas länsvis de företag som i första hand och direkt berörs av försvarsnedskärningen. Förteckningen är upprättad inom försvarsdepartementet och överlämnad till 1965 års försvarsutredning.

Stockholms stad

Textil-Söm
 AB Haga-produkter
 Nordarmatur AB
 Järn & Plåt AB
 Svenska Pall & Emballage AB
 AB Nordverk
 Opto Ingenjörfirma AB
 AB T. Lagerman
 Arenco AB, Vällingby
 Standard Radio
 AB Uniphon
 Bygg & Transportekonomi AB
 AB Tudor
 Svenska AB Alhonix
 Stockholms tekniska ingenjörbyrå
 Maskin AB Tellus
 Stålex, Stockholms
 Tornborg & Lundberg
 SATT
 Sivers Lab AB
 Telemekano
 Firma Rydell, Hägersten
 SRT
 AB Processor

Stockholms län

AB Wevex, Spånga
 Norlings Skoindustri AB, Östergranninge
 Van Leer Svenska AB, Västerhaninge
 Byggmästarnas Materiel AB, Solna
 AB Elektroborg, Solna
 AGA
 Irving, Barkarby
 Nordenfeldt & Co, Barkarby
 Svenska Tempus
 Andersson & Co, Sundbyberg
 Baracadaverken, Djursholm
 Electrolux
 Standard Radio, Barkarby

ASEA

Sieverts Kabelverk
 Svenska Radioaktiebolaget, Solna
 Svenska AB Philips
 Muskövarvet, Muskö
 Gustavsson & Andersson, Lidingö
 Svenska Ställinefabriken, Täby
 Dyviks Bruk
 L M Ericsson, Midsommarkransen
 Svenska AB Trådlös Telegrafi, Solna
 Scania-Vabis, Södertälje
 AB Svenska fläktfabriken, Nacka
 Munters Torkar AB, Sollentuna
 Svenska Högtalarefabriken

Uppsala län

Monark Crescent AB, Uppsala (Varberg)
 AB Bahco, Enköping

Södermanlands län

Fredricksson och Ribring AB, Stallarholmen
 Nickelfabriks AB Gottfrid Carlsson, Eskilstuna
 Wedholms AB, Nyköping
 Nickelbolaget, Eskilstuna
 Försvarets Fabriksverk, Eskilstuna
 Nyby Bruk, Eskilstuna
 Bolinder-Munktell, Eskilstuna
 ASJ, Katrineholm
 Åkers Styckebruk (FFV)
 SKF, Katrineholm
 Stålprensings AB, Eskilstuna

Östergötlands län

Verkstads AB Lindqvist, Motala
 Bröderna Forss AB, Mjölby
 Centrala Flygverkstaden, Malmslätt
 SAAB

Borgs Fabriks Aktiebolag, Norrköping
 Centrala Torpedverkstaden, Motala
 ASJ, Linköping
 Blomstedts Mek. Verkstad, Linköping
 AB Axel K. Bergvall & Söner, Norrköping
 Engelfabrikerna AB, Motala
 Nilo-verkstäder, Linköping
 VWE-verken, Norrköping
 Wahlbecks, Linköping
 Motala Verkstad, Motala
 Stal-Laval Turbin AB, Linköping
 Nordiska Armaturfabriken, Linköping
 Mjölbyverken AB, Mjölby

Jönköpings län

AB Reftete Konfektion, Värnamo
 SAAB, Jönköping
 Hagaplast AB, Anderstorp
 Bergs Sängkläder AB, Lagan
 Lagans Textilfabriker AB, Lagan
 Tranås Rostfria, Tranås
 Husqvarna Borstfabrik AB, Huskvarna
 Eksjöverken, Eksjö
 Strömsholms Mek. Verkstad, Tranås
 Munksjö AB, Jönköping
 Gislaveds Gummifabrik
 Miloverkstad, Eksjö
 Jönköpings Mek. Verkstad
 Husqvarna Vapenfabriks AB
 Marieholms Bruk

Kronobergs län

AB Melka Konfektionsavdelning, Växjö
 CTC, Ljungby
 NAF, Sibbhult
 TELUB, Växjö
 SAAB (Malmqvist & Son, Växjö)
 Ryds, Ryd
 Strömsnäs Bruks AB, Strömsnäs
 Ing.firma O. Malmqvist, Alvesta

Kalmar län

AB Ebbes Bruk, Oskarshamn
 AB Ankarsrums Bruk, Ankarsrum
 Be Ge Karosseri, Oskarshamn

Jungner Svenska Ackumulator AB, Oskarshamn
 Barracadaverken, Gamleby
 Exoverken, Kalmar
 Kalmar Varv
 Storebro Bruk, Storebro

Gotlands län

Gotlands Kustartilleriförsvär, Fårösund

Blekinge län

Försvarets Fabriksverk, Beklädnadsverkstaden, Karlskrona
 AB Sjögrens Skyddsvante, Olofström
 Kockums Jernverk, Kallinge
 Karlskronavarvet AB, Karlskrona
 LME, Karlskrona

Kristianstads län

AB Ekens fabriker, Tollarp
 Osby Pannan AB, Osby
 Germa, Kristianstad
 Bröderna Ottosson, Klippan
 Miloverkstad, Hässleholm
 NAF, Sibbhult
 Bröderna Ekström, Kristianstad
 Pearl, Åstorp

Malmöhus län

AB Akvarex, Ystad
 Nordiska fjäderfabriken AB, Malmö
 AB Damaverken, Malmö
 AB Ljungmans Verkstäder, Malmö
 AB Wilhelm Sonesson, Malmö
 AB Gerdman & Co, Malmö
 Nordisk Fläktindustri, Malmö
 Åsbrink & Co, Malmö
 Eiker AB, Lund
 Alfa Syrgasaktiebolag, Malmö
 Malmö Flygindustri
 Kockums mek. Verkstadsaktiebolag, Malmö
 Landsverk, Landskrona
 Thulinverken, Landskrona
 Försvarets fabriksverk, Trelleborg
 AB Åkerlund & Rausing, Lund
 Alltryck, Ystad
 Trelleborgsplast AB, Trelleborg
 Mab & Mya Galon, Malmö
 AB A. Andersson, Svedala

AB Ventilationsverken, Malmö
 AB Plyfa, Malmö
 Tretorn, Trelleborg
 AB Maskinfabriken Eiker, Lund

Hallands län

Monark Crescent AB, Varberg
 (Uppsala)
 Nordiska Maskinfilt AB, Halmstad
 Anneberg
 Gunnebo Bruks AB

Göteborgs och Bohus län

Gamlestadens AB, Göteborg
 I. Svensson & Bourghardt KB, Göteborg
 Svenska Fiberpäls, Strömstad
 Jonsereds Fabriksaktiebolag, Göteborg
 Thorin & Thorin AB, Göteborg
 Lundgrens El AB, Göteborg
 Försvarets Televerkstad, Göteborg
 Djupviks Varv, Tjörn
 L M Ericsson, Mölndal
 AB Volvo, Göteborg
 Götaverken AB, Göteborg
 Abrahamssons Mek. Verkstad, Göteborg
 Mölnlycke AB, Mölnlycke
 Westkustens Segelmakeri, Göteborg
 Intermittent AB
 Hanssons Pyrotekniska AB
 AB Eriksbergs Varv, Göteborg

Älvsborgs län

Gefa AB, Tranemo
 AB Ericson & Larson, Borås
 AB Skyddskläder, Fristad
 Borås Wäfveri AB, Borås
 Alingsås Bomullsväfveri AB,
 Alingsås
 AB Sjuntorp, Sjuntorp
 Rydboholms AB, Rydboholm
 Almedahl-Dalsjöfors AB, Dalsjöfors
 Areqvist & Nordin AB, Bollebygd
 AB Didrikssons Regnklädersfabrik,
 Åmål
 AB Sveriges Förenade Trikafabriker,
 Borås
 Fritsla Trikastickeri, Johansson &
 Co, Fritsla

AB Textilkompaniet, Tranemo
 Eiser, Borås
 Svenska flygmotor AB, Trollhättan
 IKO Kabelfabrik, Grimsås
 Lihnell's Vagn AB, Borås
 ATS Plastindustrier, Borås
 SAAB, Trollhättan
 AB Nordverk, Åmål
 Åsiverken, Åmål

Skaraborgs län

Fribärande Träkonstruktioner
 Tidaholmsverken, Tidaholm
 FFV Kanäsverken, Karlsborg

Värmlands län

AB Sintex, Årjäng
 C. Andersson & Co, Sunne
 AB Bofors, Bofors
 Lesjöfors AB
 Bolinder-Munktell AB, Arvika
 AB Mölnbacka-Trysil
 Thermiaverken, Arvika
 AB Electrolux, Säffle
 Norma, Åmotfors
 Uddeholms Jernverk, Uddeholm
 Blombacka Bruk, Lindfors

Örebro län

Möss- och Konfektionsfabriken Svea,
 Örebro
 AB Hagaprodukter, Örebro
 AB Askersunds Trikafabriker,
 Askersund
 Industri AB Sängkläder, Örebro
 Bröderna Larssons skofabrik, 7-sko-
 makare, Kumla
 AB ÖSB-Industrier, Degerfors
 Jahals mek. verkstad, Örebro

Västmanlands län

ASEA, Västerås
 Svenska Metallverken, Västerås
 Skultunaverken, Västerås
 LIAB, Lindesberg
 Försvarets Fabriksverk, Arboga
 Surahammars Bruks AB
 Bultfabriks AB, Hallstahammar
 Kohlswa

Kopparbergs län

Lennart Olsson Fabriker AB, Lefa,
Vansbro
Olsson & Jonsson, Malung
Haglöfs Ryggsäcksfabrik AB,
Torsång
Lepson, Vansbro
AB Domnarfvets Jernverk
Wibe-verken, Mora

Gävleborgs län

J. F. Bellanders AB, Gävle
AB Norrlands Vaddfabrik, Järbo
AB Söderhamns Vaddfabrik, Söder-
hamn
Bröderna Nordgren AB, Runemo
Gävle Vagnfabrik, Gävle
Arbrå Verkstads AB, Bollnäs
Gävle Varv, Gävle

Västernorrlands län

AB Docksta Skofabrik
Ivar E. Norlins Skofabrik, Mjällom
AB Nordingrå Skofabrik, Mjällom
AB Bröderna Wedin, Nyland
Skokompaniet, Mjällom

AB Hannells Emballagefabrik,
Örnsköldsvik
Eriksson Plywoodlådor, Lundevarv
Kramfors Plywoodlådor, Språngvi-
ken
Graningeverken AB
Alimakverken, Sollefteå
Hägglund & Söners AB, Örnskölds-
vik
Centrifugalplast, Sundsvall
Mohögs Mek. Verkstad, Sundsvall

Jämtlands län

Trangia, Trångsviken
Miloverkstad, Östersund

Västerbottens län

H. Carlsson Mekaniska, Umeå
AB Mekan
FW Lundholm, Umeå
Skellefteå Gummifabrik

Norrbottnens län

Matarengi Skinnprodukter, Över-
torneå